

Inspiratiedocument

Thema's voor gemeentelijk beleid voor recreatie en toerisme Drenthe en Ooststellingwerf

Inhoudsopgave

1.	Aanleiding	2
2.	Algemeen beleidskader.....	3
3.	Opgaven.....	3
4.	Trends en ontwikkelingen.....	5
5.	Thema's voor beleid van gemeenten.....	6
	1. <i>Verblijfsrecreatie</i>	6
	2. <i>Dagrecreatie</i>	6
	3. <i>Duurzaamheid</i>	7
	4. <i>Bijdragen aan invulling en transitie landelijk gebied</i>	7
	5. <i>Gezamenlijke positionering van de bestemming</i>	8
6.	Meer inspiratie.....	8

1. Aanleiding

Een aantal van de gemeenten die participeren in Recreatieschap Drenthe is voornemens in de nabije toekomst nieuw beleid te ontwikkelen voor recreatie en toerisme. Dit document dient ter inspiratie voor het opstellen van nieuw beleid. Het kan worden gebruikt als een bron voor input of als een checklist tijdens het proces van opstellen.

Het doel is met dit document gemeenten te ondersteunen bij de ontwikkeling van beleid en ook om bij te dragen aan de afstemming van beleid tussen de gemeenten. Dit bevordert samenhang in de meerwaarde die de sector creëert voor zowel bezoekers, bedrijven en bewoners als voor de bestemmingen, bestaande uit de 12 Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf.

Dit document is samengesteld op basis van de uitkomsten van een interactieve bijeenkomst onder leiding van Bureau Buiten in december 2023, aangevuld met enige inbreng vanuit Recreatieschap. Deelnemers aan de sessie waren de leden van het Algemeen Overleg Recreatie en Toerisme Ambtenaren (AORTA).

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een algemeen beleidskader geschetst. Vervolgens worden in de hoofdstukken 3, 4 en 5 van dit document als input voor beleid voor recreatie en toerisme de belangrijkste opgaven, trends & ontwikkelingen en thema's uiteengezet. Tot slot bevat hoofdstuk 6 een aantal links naar documenten voor meer inspiratie.

2. Algemeen beleidskader

In de afgelopen jaren heeft een verschuiving plaatsgevonden in overheidsbeleid voor recreatie en toerisme. Voorheen lag de focus voornamelijk op de economische aspecten van de sector. Tegenwoordig wordt vaak een bredere benadering gehanteerd waarbij ook andere facetten worden meegenomen, naast de aandacht voor de stuwende vrijetijdseconomie die blijft bestaan.

Dit houdt in dat er nu ook gekeken wordt naar de bijdrage van de sector aan de leefbaarheid en het welzijn van inwoners, evenals een focus op het bijdragen aan oplossingen voor brede maatschappelijke opgaven. Dit kan bijvoorbeeld gaan om het behoud van voorzieningen in kernen of het bevorderen van het draagvlak voor natuurlijke waarden en nieuwe functies voor erfgoed. Er wordt gestreefd naar een ontwikkeling van recreatie en toerisme waarbij zowel de economische (profit), sociale (people) als ecologische (planet) aspecten worden meegewogen.

De verbrede benadering met aandacht voor balans komt tot uiting in het Perspectief op bestemming Drenthe 2030. Deze visie werd in 2021 ontwikkeld op initiatief van Provincie Drenthe, Marketing Drenthe en Recreatieschap Drenthe, met inbreng van meer dan 200 belanghebbenden. Het doel van de visie is om recreatie en toerisme van grote meerwaarde te laten zijn voor bezoekers, bedrijven, bewoners en de bestemming, op basis van drie centrale streefbeelden:

1. Trots en respect voor de eigen cultuur en identiteit versterken en uitdragen.
2. De natuurlijke waarden optimaal benutten en de provincie profileren als de Oerprovincie.
3. Inzetten op het creëren van een aantrekkelijke leefomgeving voor de inwoners van Drenthe.

De verbrede benadering van recreatie en toerisme is ook gehanteerd in de Regionale Toeristische Ontwikkelstrategie Zuidoost Friesland (2022), waar Ooststellingwerf als Friese deelnemer van Recreatieschap Drenthe, aan deelneemt. Volgens deze strategie zal de regio Zuidoost Friesland zich tegen 2030 hebben ontwikkeld van een relatief onontdekte plek naar een bestemming die zichtbaar en beleefbaar is voor inwoners, ondernemers en bezoekers. Hier kunnen zij volop genieten van een aantrekkelijke, vitale leefomgeving en een gunstig vestigingsklimaat, met aandacht voor balans.

3. Opgaven

Om in beleid voor recreatie en toerisme de juiste uitdagingen aan te pakken is het nodig om de opgaven in Drenthe en Ooststellingwerf te bepalen. Hieronder staat een opsomming van relevante opgaven.

Algemeen

- Het benutten van recreatie en toerisme (vrijetijdseconomie) voor de stuwende economie in de gemeente.

- Het benutten van de toegevoegde waarde recreatie en toerisme voor de inwoners van de gemeente (en dit ook inzichtelijk maken). Denk aan de bijdrage van de sector aan de leefbaarheid en het welzijn van inwoners, de trots op de gemeente en oplossingen voor specifieke maatschappelijke opgaven in de gemeente.
- Het sturen op een balans tussen de economische activiteiten en de kernwaarden van de gemeente (denk aan landschap, natuur en cultuur).

Ruimte en omgevingskwaliteit

- Voldoende recreatieruimte: in de natuur, met aandacht voor de aanwezige natuurwaarden (draagt ook bij aan draagvlak voor natuur), in het buitengebied (aantrekkelijke en ontsloten landschappen) en in/nabij de kernen en wijken (recreëren vanuit de voordeur).
- Het behouden en zichtbaar en beleefbaar maken van de cultuurhistorie of verhalen van de gemeente, ook in binnensteden.
- Spreiding van toerisme en recreatie zodat de hele gemeente kan profiteren van de sector.

Duurzaamheid

- Het streven naar duurzaamheid, met als doelen meer circulair en klimaat- en energieneutraal te worden en bij te dragen aan de biodiversiteit (bijvoorbeeld op vakantieparken) en het ontwikkelen van strategieën om deze doelen te bereiken.

Mobiliteit

- Het waarborgen en verbeteren van de bereikbaarheid van de gemeente in algemene zin en specifiek van recreatieve bedrijven (ook van belang voor werknemers), toeristische hotspots en evenementen.

Aanbodontwikkeling

- Verhogen en verbeteren van de kwaliteit en diversiteit van het aanbod, zowel voor dagtoerisme als verblijfstoerisme. Dit omvat ook de behoefte aan meer en hoogwaardige voorzieningen voor slecht weer, zoals bij regen of hitte.
- Grip krijgen op diverse vormen van verblijfsrecreatie, door het inventariseren en actueel houden van het aanbod, het formuleren van ambities en doelen, het verkrijgen van inzicht door kennisopbouw en -uitwisseling, en het vasthouden aan een gezamenlijke uitvoeringslijn, met aandacht voor het behoud van vitale vakantieparken.
- Het zorgen voor een goed en structureel beheer en onderhoud van de recreatieve infrastructuur en routes, met daarbij het streven naar uniformiteit.

Vraagontwikkeling

- Het promoten van de gemeente als een toonaangevende bestemming o.a. voor wandel- en fietsliefhebbers, als onderdeel van een bredere marketingstrategie.

4. Trends en ontwikkelingen

Als we vooruitkijken naar de toekomst, met welke veranderingen moeten we rekening houden en/of ons voordeel mee doen in gemeentelijk beleid? De volgende belangrijke trends en ontwikkelingen tekenen zich af:

- **Duurzaamheid** is van groot belang, met aandacht voor circulariteit, klimaat, energie, biodiversiteit en inclusiviteit. Een langetermijnvisie is wenselijk.
- Ontwikkelingen met betrekking tot **bereikbaarheid**: zowel fysieke ontwikkelingen zoals nieuwe vormen van vervoer en duurzame oplossingen voor de 'last mile', als digitale ontwikkelingen op het gebied van vindbaarheid, boekbaarheid en het verstrekken van de juiste informatie aan de doelgroep.
- Door maatregelen voor natuur, water en bodem en vanwege klimaatverandering moeten we rekening houden met forse **veranderingen in het landelijk gebied**. Hierdoor wordt verwacht dat er een meer multifunctioneel gebruik van gronden ontstaat, met een groeiende rol voor initiatieven in (agro)toerisme, naast traditionele agrarische bedrijven.
- Door de toenemende **strijd om de ruimte** moet de sector recreatie en toerisme steeds meer concurreren met andere ruimtelijke functies als wonen, bedrijvigheid, energie, natuur en water.
- Veranderingen op de **arbeidsmarkt**, zoals verschuivingen in werkgedrag, digitalisering en de behoefte aan andere competenties, hebben invloed op de sector.
- De **balans tussen werk en vrije tijd** wordt steeds belangrijker, met name voor generatie Z en *millennials*.
- Opkomst van **nieuwe technologieën**, waaronder robotisering en kunstmatige intelligentie, die de sector verder zullen transformeren.
- **Vergrijzing en ontgroening**: dit heeft impact op zowel de bezoekers als de eigen inwoners en ondernemers.
- Opkomst van **mengvormen tussen wonen en werken**, met bijbehorende uitdagingen en kansen voor de sector.
- Kansen voor het ontwikkelen van aantrekkelijk en toekomstbestendig aanbod door **aandacht voor kwaliteit, authenticiteit en professionalisering** te hebben.

5. Thema's voor beleid van gemeenten

Na het verkennen van de belangrijkste uitdagingen voor gemeenten in Drenthe en Ooststellingwerf en de trends en ontwikkelingen, zijn vijf kernthema's vastgesteld. De volgende thema's zijn het meest relevant bevonden voor nieuw beleid.

1. Verblifsrecreatie

Doel: regulering van het aanbod van verblifsrecreatie voor een vitale sector die bijdraagt aan een bestemming in balans. Dit kan worden nagestreefd door diversiteit te stimuleren, afgestemd op de gewenste doelgroepen en de kwaliteit te verbeteren volgens de behoeften van gasten. Dit gebeurt door een duidelijk inzicht te verkrijgen in het bestaande aanbod en mogelijk een quotering te overwegen om te voorkomen dat er te veel van hetzelfde aanbod ontstaat.

Acties/aandachtpunten:

- 1^e stap: inzicht/inventariseren aanbod per gemeente
- 2^e stap: wat is wenselijk aanbod/visie
- 3^e stap: wat is de ambitie en hoe komen we daar?

Dit kan plaatsvinden binnen bestaande samenwerking en programmering: AORTA (afstemming) en Vitale Vakantieparken. Provincie Drenthe voert op dit moment onderzoek uit welke harde en zachte ontwikkelruimte er is voor verblifsrecreatie.

2. Dagrecreatie

Doel: optimaliseren van de mogelijkheden voor een gevarieerd aanbod aan dagrecreatie voor activiteiten voor ontspanning en vermaak en het ervaren en beleven van de gemeente.

Dit omvat activiteiten zoals routegebonden recreatie, buitensporten, winkelen voor plezier, bezoeken van locaties en parken voor sport en spel, horeca, culturele en educatieve instellingen, voorstellingen, evenementen en markten en het beleven van zaken als ambachten, (immaterieel) erfgoed en streekproducten.

Aandachtspunten:

- Structureel/onderhoud routes en paden (fysiek, bebording, aansluiten op recreatieve locaties).
- Budget beschikbaar (structureel, lange termijn).
- Ruimte bieden aan en aanjagen van de komst van nieuwe bedrijven en initiatieven, ook de grotere initiatieven.
- Inzetten op een aanbod verspreid over de gemeente om te stimuleren dat de hele gemeente kan profiteren van recreatie en toerisme.

- Vergunningsproces voor evenementen is complex; ondersteuning faciliteren en/of procedures standaardiseren.
- Verhalen, 'gebieds-DNA' en/of historie van de gemeente zichtbaar en beleefbaar maken.
- Beleving toevoegen aan recreatieve infrastructuur en routes (coördineren, aanjagen en meehelpen).
- Inwoners betrekken bij het realiseren en beheren van recreatief aanbod zoals routes, op basis van inwoner- of overheidsparticipatie.
- Horeca en detailhandel betrekken bij maken en uitvoeren beleid.
- Horeca: inzetten op onderling afspraken over openingstijden zodat er altijd aanbod open is. Gezamenlijke inkoop (korte ketens, inkoopvoordeel).

3. Duurzaamheid

Doel: toewerken naar verduurzaming van de bestemming met doelen voor circulariteit, klimaat, energie, biodiversiteit en inclusiviteit. Van belang is o.a. ondernemers te stimuleren en te ondersteunen bij het verbeteren van hun aanbod, werkwijze en investeringen in zowel producten en diensten als in onroerend goed.

Aandachtspunten:

- Budget voor bewustwording, impuls voor investering.
- Kennis opbouwen en uitwisselen – bewustwording/toekomstvisie/onderscheidend.
- Uitvoeringscapaciteit (zowel aan de kenniskant als uitvoering).
- Ondernemers hebben te weinig tijd (uitdenken, keuzes).
- Goede nutsvoorzieningen.
- Stikstofregeling.
- Tegenstrijdige wetgeving (natuur, RO).
- Inclusief aanbod stimuleren.
- Innovatie aanjagen en benutten technologische toepassingen.
- Duurzaam werkgeverschap stimuleren.
- Duurzame mobiliteit aanjagen.

4. Bijdragen aan invulling en transitie landelijk gebied

Doel: recreatie en toerisme inzetten in de transitie om op het platteland de brede welvaart te bevorderen en draagvlak te creëren voor fysieke maatregelen voor natuur, bodem en water. De sector biedt bovendien kansen voor onderscheidende nevenactiviteiten, als onderdeel van het verdienmodel van de boer.

Aandachtspunten:

- Agrariërs die (willen) stoppen ondersteunen, kennis opbouwen (toerisme is niet altijd de oplossing).
- Groen/blauwe dooradering stimuleren (koppelen aan toerisme en recreatie).
- Belanghebbenden uit de sector vroegtijdig betrekken in gebiedsprocessen om het belang en de kansen van recreatie voor de transitie goed voor het voetlicht te brengen.
- Langjarige overeenkomsten met agrariërs (return on investment).
- Ruimte voor recreatiebedrijven in Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB's).

- Inzetten op het voorkomen van een overaanbod van vergelijkbare voorzieningen.
- Ruimte voor ruimte (bij sloop of transformatie vakantieparken naar natuur).

Idee: oprichten grondbank op provinciaal niveau voor bedrijven/locaties met een recreatie- en toerismebestemming (dag- en verblijfsrecreatie).

5. Gezamenlijke positionering van de bestemming

Doel: de gemeente als bestemming positioneren in het verlengde van de overkoepelende positionering van Drenthe (Oerprovincie van Nederland) en de uitvoering onderling afstemmen.

In Ooststellingwerf is gekozen voor de positionering als Buitensport Walhalla bij Appelscha, dat zowel een verhaallijn kan zijn in ‘Het Andere Friesland’, als kan aansluiten bij waarden van de Oerprovincie.

Aandachtspunten:

- Er is winst te behalen met data: zowel opbouwen als het uitwisselen ervan.
- Als er een keuze gemaakt is (positionering, thema’s etc.) dit vasthouden als de keuze succesvol is en loslaten als dat niet het geval is.
- Positionering is (mede) het kompas voor aanbodontwikkeling die plaatsvindt binnen de voorgaande thema’s.

6. Meer inspiratie

- [Perspectief Bestemming Nederland 2030 NBTC](#)
- [Perspectief op bestemming Drenthe 2030](#)
- [Regionale Toeristische Ontwikkelstrategie Zuidoost Friesland](#)
- [Agenda Bewuste Bestemmingen CELTH](#)
- [Leidraad Bestemmingsmanagement NBTC.](#)

